سر سایی په روژه کی

امین الدین

《سعیدی سعید افغانی》

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرسایه په روژه کی

امـیـن الـدیـن« سعیـدی – سعید افـغـانی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

سرسایه په روژه کی

د سرسايي ذکرپه اسلامي منابعو کې:

1- صدقةالفطر
2- ز كاة الفطر
3- زكاةالصوم
4- صدقة په رمضان کی

د سرسايي فلسفه:

که څه هم د روژې لپاره د صدقة الفطر د ورکولو حکمت په روژه کې دممکن نقصان جبيره کول ښوول شوي، خو ټولنيزه فلسفه يې د بې وزلو او نېستمنو خلکو سره مرسته او لاسنيوی دی.

رسول الله صلي الله عليه وسلم تينګار کړای چې د اختر په مناسبت بايد له بې وسه او مسکين سړي سره مرسته وشي او هغه له سوال او احتياجه خلاص کړای شي.

پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي: « **اغنوهم عن المسالة فی مثل هذا اليوم**» ياني په دغه شان ورځو کې فقيران او مسکينان له سوال کولو څخه مستغني (**بې پروا**) کړئ.

او همدارنګه وکيع بن الجراح رحمه الله وايي: « د رمضان مياشتي صدقة الفطر (سرسايه) داسې ده لکه **سجده سهوه** په لمانځه کې چې د لمانځه ټول نقصان ختموي.

همدارنګه سرسايه د روژې ټولې نيمګړتياوې له منځه وړي.»

صدقة الفطر (سرسايه) اصلاً د هجرت په دوهم کال په کوم کال چې روژه هم فرض شوې لازمه شوې ده. د حکم له مخې، د فطر صدقه واجب ده. د وجوب له دلايلو څخه يې د ابن عباس (رضي الله عنه) خبر دی چې فرمايي:

« **فَرَضَ رسول الله (صلى الله عليه وسلم) زكاة الفطر طهرة للصايم من اللغو والرفث وطعمة للمساكين**...» رواه ابوداود. (فرض (واجب) کړې ده رسول الله د فطر صدقه چې

د روژه نيوونکي د بېهوده خبرو او چټياتو پاکونکې ده اود مسکينانو لپاره طعام دی.)

سرسايه په چا باندې واجب ده؟

د احنافو په مذهب کې: سر سايه په هر مسلمان ، آزاد ، صغير ، كبير، نارينه ،زنانه، عاقل، او ليونې چې د کور له حاجت نه علاوه د نصاب مالک وي واجب ده.

سړی به د خپل ځان ، کوچنيانو (ځامنواو لورګانو) او هغه غلام چې د خدمت لپاره وي سرسايه اداء کوي . او که چيرته دمشرانو ځامنو، ښځې ، مور، پلار او ورونو صدقة الفطر (سرسايه) د هغوی له امره پرته ادا کړي، استحساناً صحيح کيږي.

دسر سايي د اداء کولووخت:

دا چې صدقة الفطر (سرسايه) د اختر د ورځې په سهار ختلو سره واجبيږي خو جايزه ده چې د روژې په مياشت کې له واجب کيدو څخه مخکې ورکړل شي. او له خپل وخت څخه په تأخير سره نه ساقطيږي، بلکه ورکول يې حتمي دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت ابن عمر رضی الله عنه ، څخه په يو حديث کې راغلي چې: پيامبر صلی الله عليه وسلم هدايت ورکړای چي :« **سرسايه** (زکات فطر) مخکې لدې څخه چې مسلمانان داختر دلمانځه اداء کولو ته راشي، بايد سرسايه تاديه شي .»(دحديث شماره 1503 امام بخاري).

ګرانو لوستونکو!

تقاضا، حکمت اونصب العين د وجوب دسرسايي دادی چې دغه وجيبه بايد څو ورځې مخکې د اختر د لمانځه نه اداء شي، ترڅو د مستحقين لاس ته ورسيږي.

دحضرت ابن عمر رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ په يو حديث کې راغلي: «**و كانوا يُعطُون قبل الفطر بيوم أو يومين** »(بخاری 1511) يعني:« هغوی خپل د فطر زکات (سرسايه) يوه يا دوه ورځې مخکې د اختر دلمانځه نه اداء کول »

په سر سايه کې کوم اجناس ورکول کيږي؟

په سر سايه (صدقه فطر) کې (غنمو، خرما، اوربشي او مميز(کشمش) ورکول کې واجبيږي. په حديث شريف کې راغلي :«**عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال : كُنَّا نُخْرِجُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ ، وَكَانَ طَعَامَنَا الشَّعِيرُ ، وَالزَّبِيبُ ، وَالأَقِطُ ، وَالتَّمْرُ**» متفق عليه .

ابو سعيد خدري رضي الله عنه وايي: مونږ به د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زمانه کې د واړه اخترو په ورځ دخپلو خوړو يوه صاع سر سايه (صدقه فطر) ورکوله، او زمونږ طعام اوربشي، مميز، کورت (قروت) او خرما وه .

او د احنافو او امام مالک په نزد انسان کولای شي چې دخپل وطن د خوړو نه که له دې اصنافو پرته هم وی سرسايه ورکولی شي.

صاع څومره ده؟

صاع څلور مده سره مساوي ده او يو مد د يوه ميانه انسان يوه ډکه لپه ده، نو يوه صاع څلور لپې کيږي چې په دې کې دکيلو په حساب دمختلفو موادو په حساب په وزن کې فرق راځي، يعني دخرما څلور لپې د وريجو له څلور لپو سره په وزن کې فرق کوي.

په اوسط ډول دوزن په حساب (2 کيلو او 400 ګرامه يا 2 کيلو 500 ګرامه) غنم او ياهم وريجې کيږي.

په سرسايه کې دنغدو پيسو ورکولو حکم:

اګرچه غوره طريقه خو داده چې په سر سايه کې غنم، وريجې يا خرما ورکړل شي مګر دامام ابوحنيفی (رح) دمذهب پيروان د پيسو په بڼه د سرسايې ورکړه روا ګڼلې، او دا د الثوری، حسن البصری، او عمر بن عبدالعزيز نظرهم دی. ولې دري نور مذاهبو پيروان د پيسو په بڼه د سرسايې ادا کولو ته اجازه نه ورکوي.

د هغوی دليل دا دی چې پيغمبر صلی الله عليه وسلم سرسايه د پيسو په بڼه نه ده ورکړې، نو ځکه يې د پيسو په بڼه ورکړه له سنتو مخالف کار دی.

ولی ځينې ډيراوسني علماء د احنافو رايه تائيدوي، ځکه چې اوس مهال د خلکو له پاره آسانه ده، او په ځانګړي ډول په ښارونو کې چې د خلکو تولې معاملې په روپيو او پيسو دي.

د دغه نظر له اوسنيو پلويانو څخه شيخ شلتوت(رح)، الغزالی(رح)، او القرضاوي(حفظه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله) دي.
شيخ قرضاوي د دې دوه لاملونه وړاندې بیان کړل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ولې د پیسو په بڼه سرسایه نه ورکوله. په همدې ډول هغه وایي چې د سرسایې هدف د بېوزلو د اړتیاوو لرې کول دي، او هغه د پیسو په بڼه ممکن دی، او دا چې په زیاترو حالاتو، او په زیاترو هیوادونو کې د پیسو ورکړه د بېوزلو په ګټه وي. هغه دا هم وایي چې د خوراک په بڼه د سرسایې ورکول د رسول الله صلی الله علیه په وخت کې هم د ورکوونکي له پاره اسان وو، او هم د اخیستونکي له پاره په ګټه. مګر نن ورځ د خوراک په بڼه د سرسایې ورکول د بېوزلو په تاوان دي، او چندان ګټه نه شي ترې اخیستلای.
مثلاً، غنم یا خُرما چې تر څو ببرته و نه پلوري، او هغه هم په ټیټ نرخ، تر هغې خپلې اړتیاوې نه شي پوره کولای.
شیخ قرضاوي، له دغه نظر څخه د قحطۍ حالات چې د خوراک ورکړه پکې ډېره ګټوره ده، مثتثنی ګرځولي، او وایي چې په سرسایه کې باید د غریب ګټه معیار وګڼل شي، او دا چې د قحطۍ، او آفتونو په وخت کې اصلي اړتیا خوراک وي، نو د جنس ورکول په کار دي. او که چېرې پیسې ګټورې وې، نو بیا دې پیسې ورکړي.
نن ورځ که مونږ په اسلامي هیوادونو کې په عامه توګه، او لویدیزو هیوادونو کې په ځانګړې توګه، د مسلمانانو حالت ته وګورو، مومو چې دویمه رایه ډېره اسانه، او د اسلامي قانون له روح، او د مسلمانانو له اوسني حالت سره ډېره روغه ده. او که چېرې په امریکا او یا په اروپا کې میشتي مسلمانان وغواړي د خپل زکات مالونه یا یوه برخه یې اسلامي هیوادونو ته ولیږي، نو د پیسو په بڼه ورکړه یې تر ټولو غوره لاره ده.

دسرسایې مستحقین:

دسرسایې مستحقین په (60 لمبرآیات دسوره‌ء التوبه کې) داسی بیان شوی :«**إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِى الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِى سَبِيلِ اللهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللهِ وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ**»

بناً سرسایه، د نورو صدقو په شان فقیرانو ، مسکینانو ، قرضدارانو، د الله په لاره کې طالب علمانو مجاهدینو، مسافرینو (اګرچه دغه مسافرین په وطن کې غني وي) ورکول کیږي، اوکه دا فقیران یې خپل خپلوان هم وي بلکه په خپلو خپلوانو چې مستحق وي ډېر ثواب لري.
یواځې مور، پلار، نیا او نیکه او همداسې پورته نیاګاني او نیکو ته به یې نه ورکوي که فقیران هم وي په همد ي توګه زوی , لور, او د هغوی اولادونو ته به یې نه ورکوي او ښځه به یې خپل خاوند (میړه) ته او خاوند خپلې ښځې ته نه ورکوي نورو ټولو خپلوانو ته چې مستحق وي صدقة الفطر (سرسایه) ورکول کیدای شي.

و الله اعلم بالصواب

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library